Tradus şi revizuit de IER (www.ier.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECŢIA A TREIA

DECIZIE
Cererea nr. 59064/11
Adrian Dragomir împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţia a treia), reunită la 3 iunie 2014 într-o cameră compusă din Josep Casadevall, preşedinte, Alvina Gyulumyan, Dragoljub Popović, Luis López Guerra, Johannes Silvis, Valeriu Griţco, Iulia Antoanella Motoc, judecători, şi Santiago Quesada, grefier de secţie,

având în vedere cererea menţionată anterior, introdusă la 12 septembrie 2011,

având în vedere observaţiile prezentate de Guvernul pârât şi cele prezentate ca răspuns de reclamant,

după ce a deliberat în acest sens, pronunţă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Reclamantul, domnul Adrian Dragomir, este resortisant român, s-a născut în 1989 şi locuieşte în Bucureşti. Acesta a fost reprezentat în faţa Curţii de doamna E. R. Dragomir, avocat în Bucureşti.

2. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

A. Circumstanţele cauzei

3. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de către părţi, se pot rezuma după cum urmează.

4. La 25 noiembrie 2010 s-a început urmărirea penală faţă de reclamant şi alţi opt învinuiţi pentru săvârşirea infracţiunilor de înşelăciune, fals, uz de fals şi spălarea banilor.

5. La 26 noiembrie 2010, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bucureşti a dispus arestarea preventivă a reclamantului. S-a emis mandat de arestare pe numele reclamantului, iar rezoluţia procurorului a fost confirmată de instanţă.

6. Arestarea preventivă a reclamantului a fost prelungită de mai multe ori de către instanţă.

7. La 8 aprilie 2011, reclamantul a adresat instanţei o cerere de revocare a măsurii arestării sale preventive. Prin încheierea din 12 aprilie 2011, Tribunalul Bucureşti a respins cererea reclamantului. Instanţa a înlocuit însă măsura arestării preventive a reclamantului cu măsura obligării de a nu părăsi localitatea, având în vedere că efectele faptelor sale asupra ordinii publice s-au diminuat odată cu trecerea timpului. Instanţa a dispus punerea în libertate a reclamantului.

8. Procurorul nu a atacat încheierea. Deşi încheierea a rămas definitivă la 13 aprilie 2011, reclamantul a fost pus în libertate cu o întârziere de 2 zile, respectiv la 15 aprilie 2011.

B. Dreptul şi practica interne relevante

9. Dispoziţiile relevante din dreptul intern şi practicile referitoare la acordarea unei reparaţii în cazul unei măsuri privative de libertate nelegale – art. 504 şi art. 505 din Codul de procedură penală (C. proc. pen.) şi, respectiv, Decizia nr. 45/1998 a Curţii Constituţionale – se regăsesc în cauzele *Ogică împotriva României*, nr. 24708/03, pct. 56, 27 mai 2010, şi *Degeratu împotriva României*, nr. 35104/02, pct. 59, 6 iulie 2010.

10. Guvernul a prezentat exemple din jurisprudenţă dorind să arate că, în prezent, în cauze similare având ca obiect măsuri privative de libertate nelegale, sistemul căii de atac în România – care include aplicabilitatea directă a Convenţiei şi a Constituţiei României – face posibilă repararea oricărui prejudiciu suferit.

11. În hotărârea din 2 martie 2007 privind o măsură privativă de libertate în mod nelegal timp de 2 zile, Tribunalul Mehedinți a admis acţiunea în despăgubiri şi i-a acordat petentului suma de 1.000 de lei (RON) [aproximativ 350 de euro (EUR)]. Curtea de Apel Craiova a menţinut hotărârea respectivă şi a majorat reparaţia la 2.000 RON (aproximativ 700 EUR). Instanţa de apel a hotărât că, deşi art. 504 C. proc. pen. nu este aplicabil în situaţia petentului, art. 23 şi art. 52 alin. (3) din Constituţia României şi art. 5 din Convenţie sunt aplicabile.

12. În altă cauză, prin hotărârea definitivă din 13 iunie 2012, Curtea de Apel Bucureşti a admis o acţiune în despăgubiri şi i-a acordat petentului suma de 500 EUR ca reparaţie pentru măsura privativă de libertate în mod nelegal timp de 22 de zile. Instanţa a hotărât că – deşi art. 504 C. proc. pen. nu este aplicabil în situaţia petentului – acesta are dreptul la repararea măsurii privative de libertate nelegale.

13. Prin hotărârea din 18 februarie 2010, Tribunalul Vâlcea i-a acordat petentului suma de 30.000 RON (aproximativ 7.400 EUR) ca reparaţie pentru măsura privativă de libertate în mod nelegal timp de 36 de zile. Hotărârea a fost confirmată la 4 mai 2012 de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie. Instanţa a reţinut că petentul avea dreptul la reparaţie în temeiul art. 5 § 5 din Convenţie, cu toate că prelungirea duratei privării de libertate a acestuia cu alte 36 de zile după ispăşirea pedepsei privative de libertate nu a fost declarată nelegală prin rezoluţie a procurorului ori prin hotărâre judecătorească, aşa cum prevede art. 504 alin. (3) C. proc. pen.

14. Prin decizia din 17 martie 2011, Curtea de Apel Oradea a admis o acţiune pentru repararea unei măsuri privative de libertate nelegale şi i-a acordat petentului suma de 500 RON. Instanţa a constatat că, deşi art. 504 C. proc. pen. nu este aplicabil în situaţia petentului, acesta are dreptul la reparaţie în temeiul art. 5 din Convenţie. Decizia a rămas definitivă la 6 martie 2012, când Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins recursul declarat împotriva acesteia.

CAPĂT DE CERERE

15. Invocând art. 5 § 1 din Convenţie, reclamantul s-a plâns că a fost ţinut în arest preventiv în mod nelegal în perioada 13 – 15 aprilie 2011, deşi instanţa a dispus punerea sa în libertate în data de 13 aprilie 2011.

ÎN DREPT

16. Reclamantul s-a plâns că a fost ţinut în arest preventiv fără temei legal în perioada 13–15 aprilie 2003. Acesta a invocat art. 5 § 1, redactat după cum urmează:

> „1. Orice persoană are dreptul la libertate şi la siguranţă. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepţia următoarelor cazuri şi potrivit căilor legale:
>
> a) dacă este deţinut legal pe baza condamnării pronunţate de către un tribunal competent; […]
>
> 4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deţinere are dreptul să introducă un recurs în faţa unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalităţii deţinerii sale şi să dispună eliberarea sa dacă deţinerea este ilegală.
>
> 5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei deţineri în condiţii contrare dispoziţiilor acestui articol are dreptul la reparaţii.”

1. Argumentele părţilor

17. Guvernul a susţinut că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne, întrucât nu s-a folosit de căile de atac aflate la dispoziţia sa pentru a solicita reparaţie. Acesta a susţinut că jurisprudenţa internă prevede căi de atac corespunzătoare, efective şi suficiente care ar putea fi utilizate, ca de exemplu acţiunea civilă în despăgubiri.

18. Guvernul a afirmat că aceste căi de atac sunt disponibile atât în teorie, cât şi în practică, şi i-ar fi fost accesibile reclamantului. Acesta a invocat art. 998--999 din vechiul Cod civil. Acesta a mai afirmat că există o jurisprudenţă consacrată a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, care a confirmat tendinţa instanţelor interne de a aplica direct art. 5 din Convenţie, precum şi normele Curţii, în cauzele în care o persoană a fost lipsită de libertate în mod nelegal de către autorităţi dar care nu intrau întocmai sub incidenţa art. 504 C. proc. pen. Astfel de cauze nu mai erau respinse ca inadmisibile, ci

erau examinate pe fond.

19. Cu toate acestea, Guvernul a subliniat că astfel de cauze similare cu cea a reclamantului nu ajungeau frecvent pe rolul instanţelor interne deoarece erau destul de rare. Potrivit informaţiilor prezentate de diverse instanţe interne, penitenciarele erau informate prompt ori de câte ori o decizie privind eliberarea unei persoane rămânea definitivă şi devenea executorie.

20. Reclamantul a contestat eficienţa căilor de atac menţionate de Guvern în situaţia sa particulară.

2. Motivarea Curţii

21. Curtea reaminteşte că obiectul regulii privind epuizarea căilor de atac interne este să permită autorităţilor naţionale (în primul rând autorităţilor judecătoreşti) să soluţioneze acuzaţiile referitoare la încălcarea unui drept din Convenţie şi, după caz, să acorde reparaţii înainte ca acele acuzaţii să fie sesizate Curţii [a se vedea *Azinas împotriva Ciprului* (MC), nr. 56679/00, pct. 38, CEDO 2004-III; şi *Kudła împotriva Poloniei* (MC), nr. 30210/96, pct. 152, CEDO 2000-XI].

22. În temeiul art. 35 din Convenţie, un reclamant trebuie să recurgă la căi de atac care în mod normal sunt disponibile şi suficiente pentru repararea încălcărilor invocate. Existenţa unor asemenea căi de atac trebuie să fie suficient de sigură nu doar în teorie, ci şi în practică, altminteri acestea vor fi lipsite de accesibilitatea şi eficienţa necesare; statului pârât îi revine sarcina de a stabili dacă sunt îndeplinite aceste diverse condiţii (a se vedea, *inter alia*, *Vernillo împotriva Franţei*, 20 februarie 1991, pct. 27, seria A nr. 198; şi *Dalia împotriva Franţei*, nr. 26102/95, pct. 38, Culegere de hotărâri şi decizii 1998-I).

23. În continuare, Curtea reaminteşte că existenţa unor simple îndoieli ale reclamantului cu privire la şansele de reuşită şi eficacitatea căilor de atac interne disponibile, nesusţinute de probe convingătoare, nu constituie un motiv plauzibil pentru neutilizarea căilor de atac respective [a se vedea *Kunqurova împotriva Azerbaijanului* (dec.), nr. 5117/03, 23 iunie 2005; şi *Guliyev şi Ramazanov împotriva Azerbaijanului* (dec.), nr. 34553/02, 14 februarie 2006].

24. Cu privire la faptele din prezenta cauză, Curtea observă că reclamantul nu a introdus nicio acţiune civilă la instanţele interne pentru repararea măsurii privative de libertate nelegale.

25. De asemenea, Curtea observă că, în conformitate cu art. 504 C. proc. pen., orice persoană care a fost condamnată definitiv sau împotriva căreia s-a luat o măsură preventivă are dreptul la repararea pagubei suferite dacă măsura privativă de libertate este declarată nelegală prin rezoluţie a procurorului sau prin hotărâre judecătorească. Art. 504 nu prevede alte cazuri care dau dreptul la reparaţie. Din acest motiv, constituţionalitatea acestui articol a fost contestată de mai multe ori la Curtea Constituţională (a se vedea *Visan împotriva României*, nr. 15741/03, pct. 18, 24 aprilie 2008).

26. În cazul reclamantului, măsura privativă de libertate aplicată acestuia în perioada 13 – 15 aprilie 2011 nu a fost declarată nelegală de nicio instanţă. În consecinţă, acesta nu era îndreptăţit să solicite repararea măsurii privative de libertate nelegale în conformitate cu art. 504 C. proc. pen.

27. Curtea mai observă că Guvernul a susţinut că reclamantul ar fi putut obţine reparaţie chiar dacă situaţia sa nu intra sub incidenţa art. 504 C. proc. pen. Acesta a prezentat exemple din jurisprudenţa instanţelor interne din care reiese că au fost declarate admisibile diverse acţiuni pentru repararea unor măsuri privative de libertate nelegale, acţiuni care au fost introduse de persoane aflate în situaţie similară cu cea a reclamantului (a se vedea *supra*, pct. 11-14).

28. Curtea reţine că în Decizia nr. 45/1998 Curtea Constituţională a hotărât că art. 504 şi art. 505 C. proc. pen. se interpretează de aşa natură încât să includă toate cazurile de lipsire de libertate în mod nelegal, chiar şi pe cele care nu par a fi acoperite de articolul respectiv (a se vedea *supra*, pct. 9). În acest sens, Curtea mai reţine că Curtea de Apel Craiova şi-a întemeiat decizia (a se vedea *supra*, pct. 12) pe art. 52 alin. (3) din Constituţie interpretat prin prisma Deciziei nr. 45/1998. De asemenea, deciziile interne prezentate de Guvern în prezenta cauză, ca şi în alte cauze similare având ca obiect măsuri privative de libertate nelegale, arată o tendinţă clară din partea instanţelor interne de a aplica direct atât art. 52 din Constituţia României, cât şi art. 5 din Convenţie, pentru a remedia lacunele din dispoziţiile Codului de procedură penală în vigoare la momentul respectiv [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stoianova şi Nedelcu împotriva României* (dec.), nr. 77517/01 şi 77722/01, 3 februarie 2004; şi *Temeşan împotriva României*, nr. 36293/02, pct. 26-30, 10 iunie 2008].

29. Reamintind faptul că nu are rolul de a examina dreptul naţional la modul abstract (a se vedea *Klass şi alţii împotriva Germaniei*, 6 septembrie 1978, pct. 33, seria A nr. 28), Curtea consideră, având în vedere informaţiile de bază de care dispune, că reclamantul nu putea pretinde că este sigur de absenţa oricărei şanse de reuşită a unei plângeri formulate în aceste circumstanţe.

30. În orice caz, având în vedere că reclamantul nu a adresat autorităţilor o plângere privind situaţia sa, Curtea nu poate face speculaţii cu privire la rezultatul pe care l-ar fi avut o astfel de acţiune.

31. Pentru toate aceste motive, Curtea consideră că reclamantul ar fi trebuit să adreseze autorităţilor o plângere cu privire la neacordarea unei reparaţii pentru cele 2 zile de lipsire de libertate

în mod nelegal.

Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 1 şi art. 35 § 4 din Convenţie pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Pentru aceste motive,
în unanimitate,
CURTEA

declară cererea inadmisibilă.

PREŞEDINTE,
JOSEP CASADEVALL

Grefier,
Santiago Quesada